آیا کتابخانه می‌تواند پنجمین شاخه قدرت محسوب شود؟

آیا کتابخانه می‌تواند پنجمین شاخه قدرت[۱] محسوب شود؟ [۲]

مقدمه مترجم
ما عادت کرده‌ایم تا اطلاعات موردنیاز خود را روزانه از منابع مختلفی به دست آوریم، تلویزیون، روزنامه، فضای مجازی، دوستان و آشنایان؛ اما در دورانی که عصر اطلاعات نام گرفته است، اطمینانی به منبع خبرمان داریم؟ آیا انتشاردهندگان اخبار عامداً یا سهواً آنچه را که می‌خواهند به ما ارائه می‌دهند یا تمام آنی را که حقیقت است؟ آیا هدفی را غیر از نشر خبر دنبال می‌کنند؟ انگیزه آن‌ها هر چه که باشد، وظیفه ما در قبال آن چیست؟ باور، بازنشر و یا جستجو برای کسب اطمینان از صحت و سقم خبر؟

این مقاله به دنبال نشان دادن اهمیت کتابخانه‌ها در ارتقاء سطح مردم برای تشخیص درستی اخبار است. برگزاری کارگاه‌ها و جلسات نقد و گفتگو، تهیه بروشور و.. سبب شده تا مهارت‌های سواد اطلاعاتی و دیجیتالی مردم افزایش‌یافته و آن‌ها با اطمینان کردن به کتابخانه‌ها، قدردانی خود را نشان می‌دهند.

نقش کتابخانه در ارتباط با پدیده اخبار جعلی در سال گذشته شدیداً مورد بحث قرار گرفته است، زیرا کتابخانه‌ها در حال کسب اعتماد بیشتری نسبت به اکثر رسانه‌ها هستند.

اخبار جعلی همیشه وجود داشته است، اما با توجه به حجم فزاینده وقایع تائید نشده اخیر و در پاره‌ای موارد نادرست در مطبوعات، کتابخانه‌ها در حال تثبیت جایگاه خود در مقام افشاگری اخبار جعلی‌اند.

کتابخانه، افشاگر خبر جعلی

سازمان‌های بین‌المللی کتابخانه‌ای مانند ایفلا[۳] و کیلیپ [۴] پیش‌قدم شده و با به دست گرفتن ابتکار عمل، با انجام اقدامات مختلف برای کتابخانه‌ها، شروع به آموزش شهروندان در کشف اخبار جعلی نموده‌اند.
ایفلا از مقاله ۲۰۱۶ org.FactCheck در مورد کشف اخبار دروغین الهام گرفت و نسبت به تهیه یک راهنمای بصری با هشت گام ساده اقدام نمود تا به ما کمک کند بتوانیم صحت یک قطعه خبر را کشف نماییم. این راهنما را می‌توان به‌راحتی در فرمت‌ها و زبان‌های مختلف دانلود کرد.[۵] کیلیپ، کمپینی به نام "#FactsMatter" را راه‌اندازی کرد که هم‌زمان با کمپین انتخاباتی عمومی سال ۲۰۱۷ (آمریکا) مدافع نقش حیاتی حقایق و شواهد در زندگی مردم بود.

پیشنهاداتی که در کتابخانه آمده به منظور تضمین مهارت‌های لازم برای کشف اخبار جعلی است.

کتابخانه‌های محلی این ابتکار عمل را حتی بیشتر کرده و با تمرکز بیشتری اقدام به برگزاری کارگاه‌های پیشنهادی، نشست‌ها، مواد آموزشی، آزمون‌ها یا دوره‌هایی با موضوعاتی مانند سوادآموزی، تفکر انتقادی، مهارت‌های دیجیتالی و غیره نموده‌اند. همه این پیشنهادها برای تضمین کسب مهارت‌های لازم برای کشف اخبار جعلی است.

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

کتابدار ۲.۰
مجله ای فناوری، مهارتی و کاربردی برای کتابخانه ها و کتابداران ایران
شاپا: ۲۴۷۶-۲۴۷۶

HOW TO SPOT FAKE NEWS

کل داستان را بخوانید

ممکن است تیتر خبر گمراه کننده باشد. اصل داستان چیست؟

به منبع توجه کنید

در سایت به جستجوی هدف و اطلاعات تماس آن بگردید.

منابع اطلاعاتی؟

روی ارجاعات کلیک کنید. آیا واقعاً این خبر را پشتیبانی می‌کنند؟

نویسنده را چک کنید.

تحقیق سریعی پیرامون نویسنده انجام دهید. نویسندگان مورد وثوقند؟ این افراد واقعی هستند؟

یک شوخی است؟

اگر خبر خیلی عجیب و غریب باشد، شاید شوخی باشد. سایت و نویسنده را کنترل کنید.

تاریخ را کنترل کنید.

انتشار دوباره یک خبر، الزاماً به معنای ارتباط آن با اخبار جاری روز نیست.

از یک متخصص بپرسید.

از یک کتابدار یا متخصص برای کنترل سایت کمک بگیرید.

تعصبات خود را بررسی کنید.

شاید اعتقادات شما بر داوریتان تاثیر گذاشته است.

IFLA
International Federation of Library Associations and Institutions
With thanks to www.FactCheck.org

lib2mag.ir

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

کتابدار ۲.۰
مجله ای فناوری، مهارتی و کاربردی برای کتابخانه ها و کتابداران ایران
شاپا: ۲۴۴۵-۲۰۸۱

چگونه یک خبر جعلی را تشخیص دهیم؟ کمپین IFLA

کتابخانه‌ها، منبع قابل اعتماد اطلاعات

درحالی‌که اعتماد به رسانه‌ها کاهش می‌یابد، اهمیت کتابخانه‌ها در حال حاضر تعیین‌کننده‌تر از هر زمان دیگر است. مرکز پژوهشی Pew اخیراً گزارشی درباره‌ی نحوه رفتار مردم آمریکا با اطلاعات منتشر کرد. نتایج جالب بررسی نشان می‌دهد که مردم از وجود اطلاعات نادرست در اینترنت و اطرافشان آگاهی دارند و خود را قدردان مؤسساتی می‌دانند که آن‌ها را در کسب مهارت‌های سواد اطلاعاتی و دیجیتالی‌شان یاری می‌رسانند.

اعتماد به رسانه در حال کاهش است و اعتبار کتابخانه‌ها در حال حاضر بیشتر از همیشه حیاتی است.

در این ارتباط، یک گزارش قدیمی‌تر نیز نشان می‌دهد که بیش از ۷۰ درصد از پاسخ‌دهندگان احساس می‌کنند که کتابخانه‌های عمومی در پیدا کردن اطلاعات قابل اطمینان و مورد اعتماد به آن‌ها کمک کرده و در یادگیری موارد جدید یاری می‌رسانند.

بنابراین، کتابخانه بهترین منبع برای اطلاعات قابل اطمینان و مورد اعتماد است و نسبت به اکثر رسانه‌ها اعتبار بیشتری به دست آورده است.

lib2mag.ir

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

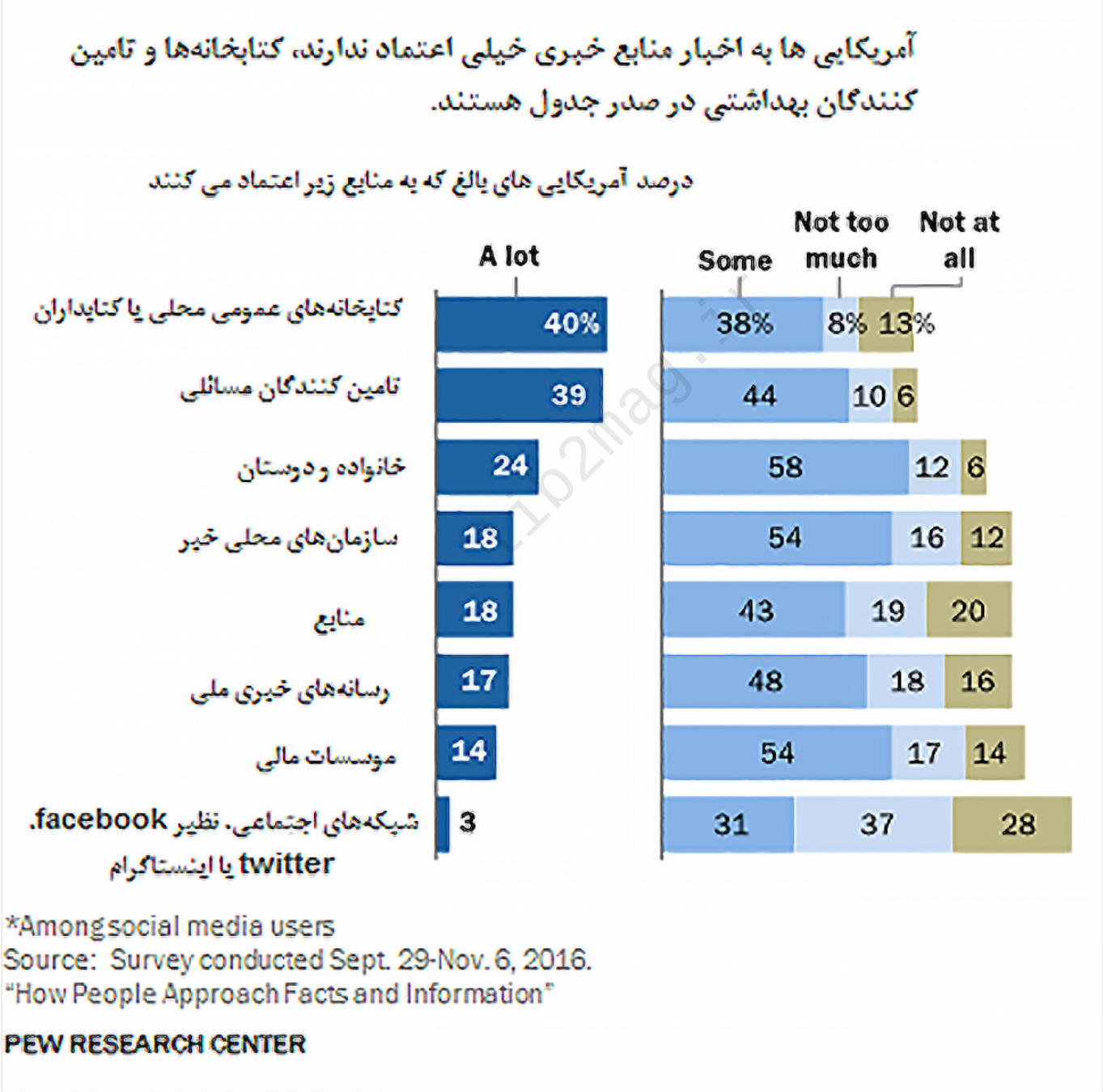

دیدگاه مردم نسبت به دسترسی به حقایق و اطلاعات بر اساس گزارش مرکز تحقیقات pew

کتابخانه‌ها به عنوان پنجمین شاخه قدرت

کتابخانه در حال تبدیل شدن به یک بازیکن کلیدی در رسیدن اطلاعات درست و صحیح به شهروندان است. آلتینت[۶]، یک روزنامه آنلاین مستقل دانمارکی، اخیراً با استن بردینگ آندرسن[۷] ، رئیس انجمن کتابخانه دانمارک، در این رابطه به بحث نشسته است. در این مقاله، آندرسن این ایده را ارائه و از آن حمایت می‌کند که کتابخانه‌ها باید نقش شاخه پنجم دولت را در زمان افول مطبوعات و اینترنت بپذیرند.

کتابخانه‌ها باید عنوان «شاخه پنجم قدرت» در زمان افول مطبوعات و اینترنت را پذیرا باشند.

او برای نظر خود دلایل مختلفی را اظهار می‌دارد، اما مهم‌ترین آن‌ها نیاز به یک «مکانیزم کنترل است آن هم در زمانی که مطبوعات و اینترنت از کنترل خارج شده‌اند». او کتابخانه‌ها را بهترین انتخاب می‌داند، زیرا آن‌ها دارای یک «سابقه آموزش مردمی طولانی مدت» بوده و برای ۹۴ درصد از جمعیت دانمارک منبعی قابل اطمینان هستند.

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.

علاوه بر این، یک واقعیت جالب دیگر که آندرسن بر روی آن تأکید دارد این است که کتابخانه‌ها بر خلاف مطبوعات، تحت کنترل و وابسته به دولت نیستند. او می‌گوید:

«... نه در واقع، ما نمونه‌های زیادی از رویارویی کتابخانه‌ها با دولت محلی داریم. من تاکنون کتابخانه‌ای ندیده‌ام که توسط کسی کنترل شود و یا شهروندان را کنترل کند. مردم بر این باورند که اطلاعات بی‌طرفانه را می‌توان از کتابخانه‌ها دریافت کرد.» کل مصاحبه را می‌توان در اینجا به زبان دانمارکی یافت.[۸]

در واقع، کتابخانه در دانمارک، وضعیت مساعدی دارد، زیرا کتابخانه‌ها از حمایت دولت برخوردار هستند و درعین‌حال مستقل می‌باشند.

با این اوصاف، آیا کتابخانه‌ها می‌توانند شاخه پنجم قدرت باشند؟

پانویس:
[۱] منظور از قدرت پنجم یک اصطلاح است که ظاهراً توسط Ramonet Ignacio ایجادشده است که به مجموعه‌ای از سه قوای حکومتی و قدرت چهارم، رسانه‌های جمعی می‌پردازد. اصطلاح قدرت پنجم می‌تواند اشاره به اینترنت، افکار عمومی، کلیسا، سیستم‌های اقتصادی و یا صرفاً پول باشد. نقل به مضمون از https://en.wikipedia.org/wiki/Fifth_power (مترجم)
[۲] https://princh.com/could-libraries-become-the-fifth-branch-of-power/#.Wf2r74-CyM9
[۳] IFLA
[۴] CILIP
[۵] https://www.ifla.org/publications/node/11174
[۶] Altinget
[۷] Steen Bording Andersen
[۸] http://www.altinget.dk/uddannelse/artikel/159092-er-bibliotekerne-den-femte-statsmagt

مترجم: لیلی بنی‌هاشمی

مشخصات استناددهی به این مقاله

نویسنده(ها):	لیلی بنی هاشمی
عنوان مقاله:	آیا کتابخانه می‌تواند پنجمین شاخه قدرت محسوب شود؟
عنوان مجله:	کتابدار ۲.۰ –(عنوان لاتین: 2.0 i-Kitbdr)
دوره مجله(Vol):	۳
شماره مجله(Issue):	۵
سال(Year):	۱۳۹۶
شناسه دیجیتال(DOI):	
لینک کوتاه:	http://lib2mag.ir/9263

تمامی حقوق برای مجله کتابدار 2.0 محفوظ است. نقل مطالب مجله تنها با ذکر منبع و نام نویسنده مجاز است.